

VERKKOTENTIN SUUNNITTELU TYÖVÄLINE



**KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS
ADULT STUDENT LIFE
SYKSY 2012**

JOHDANTO

Verkkotenttipilotti toteutettiin osana Adult Student Life / Student Life -toimintaa. Kokkolan yliopistokeskus on kehittänyt verkkotentin pedagogiikkaa. Verkkotentti suoritetaan tietokoneella verkossa, esimerkiksi kotona. Verkkotentti tukee joustavaa opiskelua ja opintojen yhteensovittamista muuhun elämään sekä mahdollistaa erilaisia oppimistapoja. Joustavuutensa vuoksi verkkotentti on yksi keino edistää opintojen suorittamista ja valmistumista. Verkkotentin pedagogisena tavoitteena on edistää monipuolista oppimista, akateemisia taitoja, työelämälähtöisyyttä ja asiantuntijuutta. Opettajalle verkkotentti on tilaisuus kehittää myös omaa pedagogista osaamistaan ja tukea opiskelijan oppimista.

Pilotissa on kehitetty verkkotentin suunnittelutyöväline (liite 1), joka sisältää kysymyspankin ja kysymysten arviointityökalun. Suunnittelutyövälinettä voi soveltaa tieteenalan tai oppiaineen tarpeiden mukaan. Sitä voi hyödyntää tentin lisäksi myös muiden opiskelutapojen kehittämisessä. Verkkotentissä saa olla aineisto esillä, mikä edellyttää kysymysten soveltavaa luonnetta. Kysymyspankissa on esimerkkejä aineistolähtöisistä kysymyksistä, joita opettaja voi soveltaa tenttikysymyksiä laatiessaan. Arviointityökalu sisältää arviointikysymyksiä ja -asteikon, joiden avulla voi tarkastella tenttikysymysten toimivuutta. Työkalulla arvioidaan tenttikysymysten työelämälähtöisyyttä, monipuolisuutta ja sitä, miten tentti edistää akateemisten ja asiantuntijataitojen kehittymistä.

Verkkotentin suunnittelutyövälineessä on sovellettu autenttisen oppimisen mallia (Leppisaari & Vainio 2008) ja autenttisen verkko-oppimisen arviointityökalua (Vainio & Leppisaari 2008). Autenttisessa oppimisessä ratkaistaan työelämän todellisia ongelmia, sovelletaan työelämän asiantuntijoiden työtapoja, hyödynnetään monipuolisia lähdeaineistoja, arvioidaan osaamista ja tehdään oma ajattelu näkyväksi. Verkkotentin kysymyspankissa on esimerkkejä työelämälähtöisistä kysymyksistä, jotka kehittävät mm. ammatillista osaamista ja teoreettisen tiedon soveltamisen taitoja. Työelämän ongelmatilanteet voidaan esittää esimerkiksi tapausesimerkkeinä tai kertomuksina, jotka kuvaavat todellisen elämän vastaavia tilanteita. Soveltavat työelämälähtöiset kysymykset ovat mielekkäitä myös opettajalle mahdollistaen opintojen kytkemisen käytäntöön.

Ongelmalähtöinen tutkiva oppiminen (Hakkarainen, Lonka & Lipponen 2004) kehittää asiantuntijalle tyyppillistä korkeatasoista tiedonkäsittelyä. Kysymyspankin tenttikysymykset edellyttävät tiedon toistamisen sijaan mm. tiedon tuottamista, ongelmanratkaisua, perustelemista, kriittistä ajattelua ja käsitteellistä ymmärtämistä. Tällaiset kysymykset kehittävät korkeatasoista tiedonkäsittelyä ja tieteellistä ajattelua.

Motivaatiopsykologian näkökulmasta oppimista edistää mahdollisuus toteuttaa henkilökohtaisia tavoitteita (Nurmi & Salmela-Aro 2005). Henkilökohtaisuutta tenttiin tuovat kysymykset, joissa voi valita oman näkökulman tai pohtia tiedon omakohtaista merkitystä. Erityispedagogiikan näkökulmasta jokaisella on oikeus oppia ja osoittaa oppimistaan omalla tavallaan. Tätä voidaan edistää mahdollistamalla esimerkiksi tentin vaihtoehtoiset suoritustavat ja yksilölliset vastaustavat.

Verkkotentti tukee yksilöllistä ja monipuolista oppimista sekä pedagogiikan kehittämistä. Haasteena on arvioida soveltavia tenttivastauksia, jotka sisältävät yksilöllisiä, hyvinkin erilaisia ratkaisuja. Jatkossa voitaisiin luoda arviointikriteerit verkkotenttivastausten arvioinnin tueksi. Verkkotentistä voitaisiin suunnitella myös ryhmämuotoinen tenttimalli, joka edistäisi yhteisöllistä oppimista.

LÄHTEET

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Porvoo: WSOY.

Leppisaari, I. & Vainio, L. 2008. Autenttinen oppiminen virtuaalisissa mentorointiyhteisöissä – uudenlainen ratkaisu opettajien verkkopedagogisen osaamisen kehittämiseen. ITK`08 18.4.2008 foorumi 3 –luento, Aulanko. Viitattu 17.12.2012
http://www.hameenkesayliopisto.fi/itk08/documents/3Autenttinen_oppiminen_Leppisaari_Vainio_18.4.08.ppt

Nurmi, J-E. & Salmela-Aro, K. 2005. Modernin motivaatiopsykologian perusta ja käsitteet. Teoksessa Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E. (toim.) Mikä meitä liikuttaa? Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus, 10-27.

Vainio, L. & Leppisaari, I. 2008. Autenttisen verkko-oppimisen arviointityökalu. Viitattu 17.12.2012 http://www2.amk.fi/esitykset/Autenttisen_verkko_oppimisen_arviointi.pdf
(Suom. osin soveltaen: Elements of authentic learning as evaluation criteria. Based on Herrington & Oliver 2000.)

Opintojakson osaamistavoitteet ja yleinen tenttiohje lisätään tenttikysymyspaperiin. Yleinen tenttiohje: Hyödynnä vastauksessasi tenttikirjallisuutta ja lisälähteitä monipuolisesti yhdistäen tietoja eri lähteistä. Tuo esille myös omia pohdintojasi tai kokemuksiasi. Merkitse lähdeviitteet ja lisää lähdeluettelo.

ESIMERKKEJÄ TENTTIKYSYMYKSISTÄ	VINKKEJÄ TENTIN LAATIJALLE
TEORETTISET TENTTIKYSYMYKSET	
Valitse tenttikirjallisuudesta kaksi näkökulmaa ja vertaile niiden piirteitä, yhtäläisyyksiä ja eroja.	Esimerkki: Valitse tenttikirjallisuudesta kaksi koulutusteknologista mallia ja vertaile niiden piirteitä, yhtäläisyyksiä ja eroja.
Ideoi oma tenttikysymys ja vastaa kysymykseesi.	Kysymys voi olla teoreettinen tai soveltava.
Keksi seuraavaan teemaan kysymys, joka avaa asiaa yhdestä valitsemastasi näkökulmasta. Vastaa kysymykseesi.	Esimerkki: Keksi ympäristösuojelusta kysymys, joka avaa asiaa yhdestä valitsemastasi näkökulmasta. Vastaa kysymykseesi.
Keksi annettuun väitteeseen perusteluja puolesta ja vastaan.	Tenttikirjallisuudesta tulisi löytyä vastakkaisia näkökulmia. Esimerkki väitteestä: Yliopisto-opinnot antavat valmiuksia työelämään.
Keksi kolme väitettä tenttikirjallisuuden pohjalta ja perustele väitteet.	Arvioinnissa huomioidaan väitteiden keskeisyys ja perustelut.
Poimi seuraavaan teemaan liittyviä ristiriitaisia tutkimustuloksia. Pohdi tulosten merkitystä.	Tutkimustulosten vähimmäismäärä voidaan ohjeistaa. Esimerkki: Poimi vähintään kolme opiskelumotivaatioon liittyvää ristiriitaista tutkimustulosta. Pohdi tulosten merkitystä.
Laadi käsitekartta tenttikirjallisuudesta ja kirjoita tiivis kuvaus keskeisimmistä käsitteistä ja niiden suhteista.	Käsitekartan tilalla vaihtoehtoinen tenttikysymys niille, jotka eivät halua tehdä käsitekarttaa. Linkitetään käsitekartan laatimisohteet. Myös käsin tehty skannattu käsitekartta hyväksytään.
Laadi käsitekartta seuraavista käsitteistä ja kirjoita tiivis kuvaus niiden suhteista.	Käsitekartan tilalla vaihtoehtoinen tenttikysymys niille, jotka eivät halua tehdä käsitekarttaa. Linkitetään käsitekartan laatimisohteet. Myös käsin tehty skannattu käsitekartta hyväksytään.
Poimi tenttikirjallisuudesta keskeiset käsitteet ja yhdistä ne kokonaisuudeksi.	Vaihtoehtoinen kysymys käsitekartalle
Miksi seuraavat kaksi teemaa ovat tärkeitä kolmannen teeman ymmärtämisessä?	Esimerkki: Miksi persoonallisuus ja työympäristö ovat tärkeitä työhyvinvoinnin ymmärtämisessä?
Miten seuraavat teemat liittyvät toisiinsa?	Esimerkki: Miten oppiminen ja asiantuntijuus liittyvät toisiinsa?
Kirjoita kriittinen kirja-arviointi tenttikirjasta. Tarkastele kirjaa monipuolisesti.	Arvioinnissa huomioidaan se, kuinka kattavasti ja monipuolisesti kirjaa on arvioitu.
Kokoa tietopaketti, jossa esität kirjan keskeiset asiat itse valitsemallesi kohderyhmälle.	Arvioinnissa huomioidaan tietopaketin sisältö ja sen soveltuvuus valitulle kohderyhmälle.

SOVELTAVAT TENTTIKYSYMYKSET	
Mikä tenttikirjassa puhutteli sinua? Hyödynnä vastauksessasi kirjoittamaasi oppimispäiväkirjaa. Liitä se mukaan tähän tenttivastaukseen.	Opintojakson suoritustapa on oppimispäiväkirja ja verkkotentti. Arvioinnissa huomioidaan molemmat tuotokset.
Millainen merkitys tenttikirjallisuudesta oppimillasi asioilla on asiantuntijana toimimiseen työelämässä?	Arvioinnissa huomioidaan kirjallisuuden ja oman pohdinnan tasapaino.
Eläydy erilaisiin rooleihin ja tarkastele teemaa eri rooleista käsin mahdollisimman monipuolisesti.	Roolit ja teema annetaan opiskelijalle tenttikysymyksessä. Esimerkki: Valitse kaksi roolia seuraavista: opiskelija, opettaja, työntekijä, työnantaja, yrittäjä, vapaaehtoistyöntekijä, työtön tai opetus- ja kulttuuriministeri. Eläydy rooleihin ja tarkastele koulutusta eri rooleista käsin mahdollisimman monipuolisesti.
Laadi tutkijan roolissa tutkimusidea yhdestä keskeisestä kirjan teemasta. Perustele aiheesi valinta ja kuvaa, miten tutkimuksesi etenisi. Miten tuloksia voisi hyödyntää käytännössä?	Kysymystä voi soveltaa tutkimusmenetelmäopinnoissa ja muissa opintojaksoissa.
Lue seuraavat kertomukset. Jatka kertomusta ja pohdi tekijöitä, jotka vaikuttivat lopputuloksiin.	Kehyskertomusesimerkki: 1. Työpäiväni oli onnistunut. Mitä päivän aikana tapahtui? 2. Työpäiväni oli epäonnistunut. Mitä päivän aikana tapahtui?
Hahmota kehityksen suuntaviivoja tulevaisuudessa seuraavasta teemasta.	Esimerkki: Hahmota kehityksen suuntaviivoja tulevaisuuden koulutus- ja työurista.
Valitse yksi seuraavista teemoista. Pohdi, miten tenttikirjallisuuden teema näkyy median ajankohtaisissa keskusteluissa.	Esimerkki: Valitse yksi seuraavista teemoista: nuorten syrjäytyminen, nuoret mediassa tai nuoret koulussa. Pohdi, miten tenttikirjallisuuden teema näkyy median ajankohtaisissa keskusteluissa.
Miten hyödyntäisit tenttikirjallisuutta käytännössä (esim. koulutuksessa, työssä, kolmannen sektorin toiminnassa, perheessä, vapaa-ajalla)? Keksi esimerkkejä.	Käytännön toimintaympäristö voidaan määritellä tai opiskelija voi sen itse valita. Esimerkkien vähimmäismäärä voidaan ohjeistaa.
Vertaile seuraavan tapauksen ratkaisuvaihtoehtoja ja arvioi niiden vahvuuksia ja heikkouksia.	Esimerkki: Vertaile työn ja perheen yhteensovittamisen ratkaisuvaihtoehtoja (esim. joustava työaika, etätö) ja arvioi niiden vahvuuksia ja heikkouksia.
Keksi työelämään, yrittämiseen tai kolmannen sektorin toimintaan sijoittuva esimerkkitapaus, jossa hyödynnät annettuja tenttikirjallisuuden teemoja. Voit hyödyntää yhtä tai useampaa teemaa.	Esimerkki: Keksi työelämään, yrittämiseen tai kolmannen sektorin toimintaan sijoittuva esimerkkitapaus, jossa hyödynnät seuraavia teemoja: esimiestaidot, alaidot, projektityöskentely, tiimityöskentely tai verkostotyöskentely. Voit hyödyntää yhtä tai useampaa teemaa.
Ideoi tenttikirjallisuuden pohjalta kehittämissuunnitelma (esim. koulutus-, projekti-, kuntoutus-, tutkimussuunnitelma) esitettyyn esimerkkitapaukseen.	Suunnitelmatyyppi voidaan määritellä ja suunnitelman rakenne ohjeistaa. Esimerkkitapaus voi olla esim. kuvaus työyhteisön kehittämistarpeista tai yksilön kuntoutustarpeesta.

TENTTIKYSYMYSTEN ARVIOINTITYÖKALU

(soveltaen Vainio & Leppisaari 2008, suom. (osin soveltaen) Elements of authentic learning as evaluation criteria. Based on Herrington & Oliver 2000).

Tenttikysymyksiä voidaan arvioida / kehittää seuraavien arviointikysymysten avulla.

Työelämälähtöisyys	1. Kysymysten työelämälähtöisyys	Onko kysymyksillä yhteys työelämän todellisiin tilanteisiin?	Ei yhteyttä työelämän todellisiin tilanteisiin	0 0 0 0 0	Yhteys työelämän todellisiin tilanteisiin
	2. Lähdeaineiston työelämälähtöisyys	Sisältääkö tentin lähdeaineisto kytkeviä työelämän todellisiin tilanteisiin?	Ei kytkeviä työelämän todellisiin tilanteisiin	0 0 0 0 0	Kytkeviä työelämän todellisiin tilanteisiin
Oppimisen monipuolisuus	3. Kysymysten monipuolisuus	Edellyttävätkö kysymykset usean sisältöalueen tietojen hallitsemista?	Yhden sisältöalueen hallitseminen	0 0 0 0 0	Usean sisältöalueen hallitseminen
	4. Vastaamistapojen monipuolisuus	Mahdollistavatko kysymykset vastaamisen eri muodoilla esim. käsite-/miellekartta, tapausesimerkki (case), toimintasuunnitelma?	Eivät mahdollista vastaamisen eri muotoja	0 0 0 0 0	Mahdollistavat vastaamisen eri muodot
Asiantuntijataidot	5. Tiedon soveltaminen	Edellyttävätkö kysymykset tiedon soveltamista?	Tiedon toistaminen	0 0 0 0 0	Tiedon soveltaminen
	6. Aiemmin opitun / kokemusten hyödyntäminen	Mahdollistavatko kysymykset aiemmin opitun tai kokemusten hyödyntämisen?	Eivät mahdollista aiemmin opitun tai kokemusten hyödyntämistä	0 0 0 0 0	Mahdollistavat aiemmin opitun tai kokemusten hyödyntämisen
	7. Tietämyksen perusteleminen	Edellyttävätkö kysymykset tietämyksen perustelemista?	Eivät edellytä perustelemista	0 0 0 0 0	Edellyttävät perustelemista
	8. Ongelmanratkaisu	Edellyttävätkö kysymykset ongelmanratkaisua?	Eivät edellytä ongelmanratkaisua	0 0 0 0 0	Edellyttävät ongelmanratkaisua
Arviointi	9. Osaamistavoitteet	Perustuvatko kysymykset opintojakson osaamistavoitteisiin?	Eivät perustu opintojakson osaamistavoitteisiin	0 0 0 0 0	Perustuvat opintojakson osaamistavoitteisiin
	10. Arvioinnin läpinäkyvyys	Ovatko opintojakson osaamistavoitteet ja arviointikriteerit opiskelijan saatavilla?	Eivät ole saatavilla	0 0 0 0 0	Ovat saatavilla
	11. Itsearviointi	Mahdollistavatko kysymykset opiskelijan itsearvioinnin?	Eivät mahdollista itsearviointia	0 0 0 0 0	Mahdollistavat itsearvioinnin